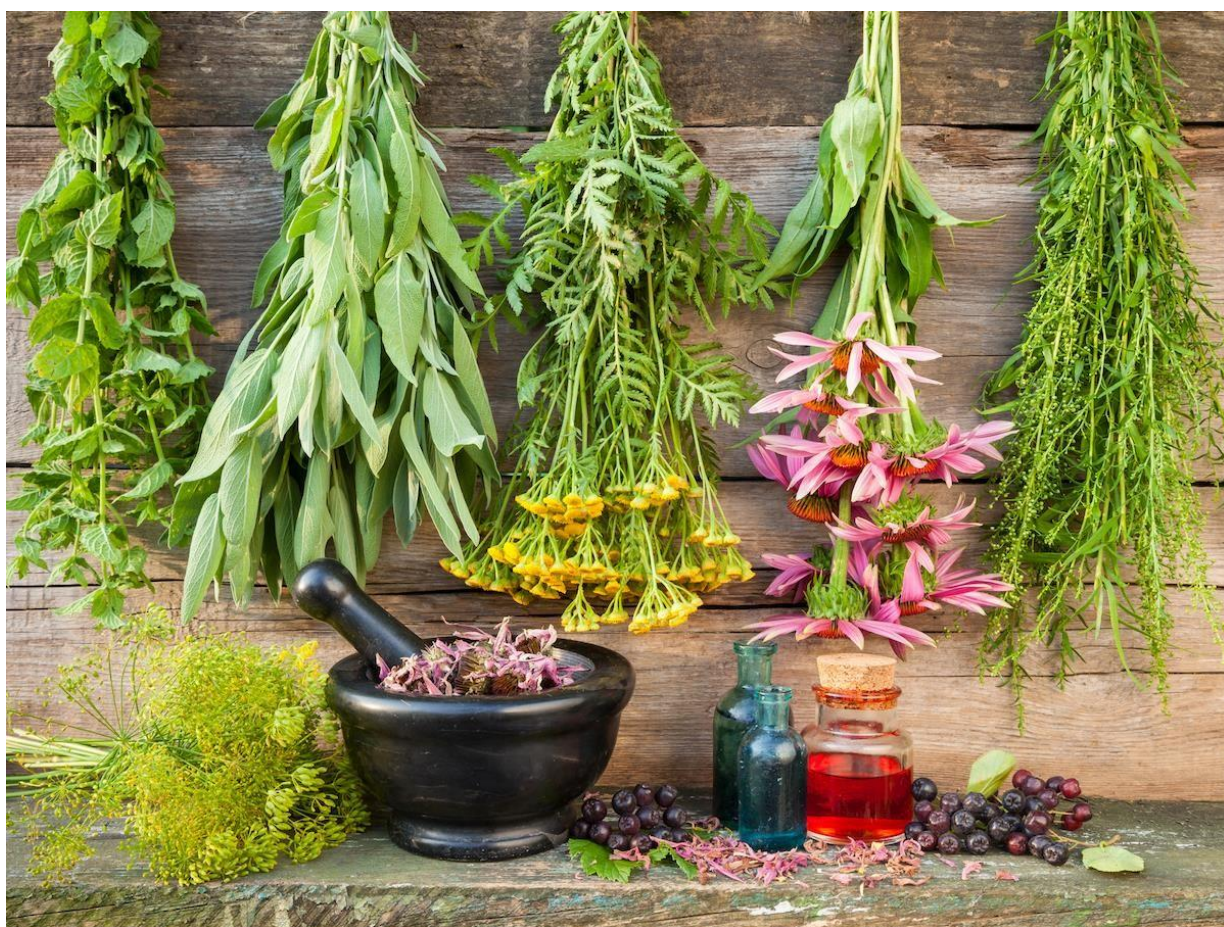

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА
СРЕДА НА ОБЩИНА ЦЕНОВО ЗА ПЕРИОДА
2021-2028 Г.**

**ПРИЛОЖЕНИЕ № 2
РАЗДЕЛ ЛЕЧЕБНИ РАСТЕНИЯ**

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА
ЦЕНОВО ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.
Приложение №2. Раздел „Лечебни растения“**

СЪДЪРЖАНИЕ

I.	Въведение	3
II.	Описание на местоположението на естествените находища на лечебните растения, условията в местообитанията, количеството и състоянието на ресурсите на територията на община Ценово	3
III.	Анализ на дейностите за опазване на екосистемите и ресурсите от лечебни растения, за осигуряване на устойчивото им ползване	13
IV.	Приоритетни мерки за опазване на ресурсите и разнообразието на лечебните растения, включително на редки или застрашени от изчезване видове	17
V.	Избор и регламент на територии, които не са защитени, но изискват подходящо управление с цел устойчиво ползване на лечебните растения в тях	18
VI.	Предложения за разработване на местни нормативни актове за начините на земеползване съобразно изискванията на нормативните актове и плановите документи от по-висока степен	19

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ЦЕНОВО ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.

Приложение №2. Раздел „Лечебни растения“

I. Въведение

Събирането и износът на билки са традиционни за нашата страна. За да бъде опазено богатството от лечебни растения, е необходимо прилагане на система от мерки и механизми, която да осигури устойчивото развитие на ресурсите.

През последните години все повече нарастват изискванията към качеството на билките, предлагани на световните пазари и изискванията за опазване на околната среда. За да бъдат българските фирми конкурентоспособни при новите условия, те трябва да се стремят към все по-добро качество на продукта, непрекъснато да развиват технологиите, да включват нови асортименти, да удостоверяват, че при събирането на билки от естествените им находища не се нанасят увреждания на природата. Нараства делът на култивираните билки и производството на биологична продукция.

Във връзка с изискванията на чл. 50, т. 3 от Закона за лечебните растения (ЗЛР, ДВ бр. 29/2000 г., посл. изм. ДВ бр. 17/2021 г.) и Наредба №2 от 20.01.2004 г. за правилата и изискванията за събиране на билки и генетичен материал от лечебни растения (ДВ, бр. 14 от 20.02.2004 г.) към Общинската програма за опазване на околната среда на Община Ценово за периода 2021-2028 г. е разработено настоящето Приложение „Раздел Лечебни растения“.

С приложението „Раздел Лечебни растения“ към Общинската програма по опазване на околната среда се цели да се постигне ефективно използване на лечебните растения, опазване на естествените им находища, предотвратяване изчезването на отделни видове и свързаните с тях компоненти на околната среда, с цел задоволяване потребностите от лечебни растения на населението.

Разделът включва информация за видовете лечебни растения, разпространението им, режимът на тяхното ползване, морфологичните части, предмет на събиране, на които може да разчита местната икономика.

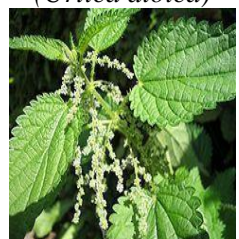
II. Описание на местоположението на естествените находища на лечебните растения, условията в местообитанията, количеството и състоянието на ресурсите на територията на община Ценово

На Таблица 1. е представена основна информация относно лечебните растения, разпространени на територията на община Ценово:

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА
ЦЕНОВО ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.
Приложение №2. Раздел „Лечебни растения“**

Таблица 1. „Лечебни растения“ към Общинската програма за опазване на околната среда на община Ценово за периода 2021-2028 г.

Лечебно растение	Използвани части с лечебна цел	Местонахождение (землище, местност)	Срещаемост	Прогнозно количество в		Период за възстановяване
				кг.	%	
Дребнолистна липа <i>(Tilia cordata)</i> 	Цветовете с прицветниците и листа	Повсеместно в землищата на населените места на територията на общината местност „Липите“ землище село Белцов	Единично или на петна край пътища и населени места	20 000	70% цвят 14 000 кг	Не е необходим
Обикновен дрян <i>(Cornus mas)</i> 	Събират се плодовете	Повсеместно в землищата на населените места на територията на общината	Подлес в гори, храсталаци и тревисти склонове	2 000	70% плод 1 400 кг	Не е необходим
Коприва <i>(Urtica dioica)</i> 	Използват се коренището и листата	Повсеместно в землищата на населените места на територията на общината	На петна върху влажни и богати почви	15 000	70% стрък 10 500 кг	Не е необходим

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА
ЦЕНОВО ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.
Приложение №2. Раздел „Лечебни растения“**

<p>Жълт кантарион (<i>Hypericum perforatum</i>)</p> 	<p>Събира се горната част на стъблото с листата и цветовете.</p>	<p>Повсеместно в землищата на населените места на територията на общината</p>	<p>Сухи тревисти и каменливи места, горски поляни</p>	<p>5 000</p>	<p>70% стрък 3 500 кг</p>	<p>Не е необходим</p>
<p>Мащерка Тревисти и каменливи (<i>Thymus serpyllum</i>)</p> 	<p>Цветове и стръкове</p>	<p>Повсеместно в землищата на населените места на територията на общината</p>	<p>Слънчеви скалисти места и поляни</p>	<p>3 500</p>	<p>70% стрък 2 450 кг</p>	<p>Не е необходим</p>
<p>Риган обикновен поляни и храсталаци (<i>Origanum vulgare</i> L.)</p> 	<p>Цветове и стръкове</p>	<p>Повсеместно в землищата на населените места на територията на общината</p>	<p>Храсталаци, разредени гори и горски поляни</p>	<p>2 500</p>	<p>70% стрък 1 750 кг</p>	<p>Не е необходим</p>

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА
ЦЕНОВО ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.
Приложение №2. Раздел „Лечебни растения“**

<p>Маточина (<i>Melisa officinalis</i>)</p> 	<p>Листата и цъфтящите връхни части на стъблото</p>	<p>Повсеместно в землищата на населените места на територията на общината</p>	<p>Влажни места около населените места, разредени храсталаци и горски поляни</p>	<p>4 000</p>	<p>70% стрък 2 800 кг</p>	<p>Не е необходим</p>
<p>Синя жлъчка пътища (<i>Cichorium intubus L.</i>)</p> 	<p>Използва се надземната част на растението</p>	<p>Повсеместно в землищата на населените места на територията на общината</p>	<p>Ливади и тревисти места, край пътища</p>	<p>2 500</p>	<p>70% цвят 1 750 кг</p>	<p>Не е необходим</p>
<p>Великденче из всички видове гори (<i>Veronica officinalis</i>)</p> 	<p>Събира се надземната част по време на цъфтежа</p>	<p>Повсеместно в землищата на населените места на територията на общината</p>	<p>Около всички видове гори и тревисти места</p>	<p>5 000</p>	<p>70% стрък 3 500 кг</p>	<p>Не е необходим</p>

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА
ЦЕНОВО ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.
Приложение №2. Раздел „Лечебни растения“**

<p>Дяволска уста (<i>Leonorus cardica</i>)</p> 	<p>Използва се надземната част на растението</p>	<p>Повсеместно в землищата на населените места на територията на общината</p>	<p>Тревисти и влажни места, покрай пътища</p>	<p>2 000</p>	<p>80% стрък 1 600 кг</p>	<p>Не е необходим</p>
<p>Бял равнец ливади сухи тревисти (<i>Achillea millefolium</i>)</p> 	<p>Събират се облистените цветоносни стебла и цветните кошнички по време на цъфтеж</p>	<p>Повсеместно в землищата на населените места на територията на общината</p>	<p>Ливади, пасища, сухи тревисти и каменисти места</p>	<p>10 000</p>	<p>70% стрък 7 000 кг</p>	<p>Не е необходим</p>
<p>Змийско мляко влажни, сенчести места (<i>Chelidonium majus</i>)</p> 	<p>Използва се надземната част на растението</p>	<p>Повсеместно в землищата на населените места на територията на общината</p>	<p>Каменисти, сенчести и открити влажни места</p>	<p>4 000</p>	<p>70% стрък 2 800 кг</p>	<p>Не е необходим</p>

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА
ЦЕНОВО ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.
Приложение №2. Раздел „Лечебни растения“**

<p>Черен бяз (<i>Sambucus nigra</i>)</p> 	Корени, плодове, листа, цветове	Повсеместно в землищата на населените места на територията на общината	Влажни и сенчести места	10 000	80 % цвят 8 000 кг	Не е необходим
<p>Шипка (<i>Rosa canina</i>)</p> 	Използва се плодът	Повсеместно в землищата на населените места на територията на общината	Из храсталаци, гори и каменливи места	12 000	80% плод 9 600 кг	Не е необходим
<p>Подбел (<i>Tussilago farfara</i>)</p> 	Използват се листата	Повсеместно в землищата на населените места на територията на общината	Влажни ронливи места	2 000	1 800	1 година

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА
ЦЕНОВО ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.
Приложение №2. Раздел „Лечебни растения“**

<p>Лайка (<i>Mutricaria chamomilla</i>)</p> 	Цвят	Повсеместно в землищата на населените места на територията на общината	Ливади, пасища	2 000	80% цвят 1 600 кг	Не е необходим
<p>Овчарска торбичка (<i>Capssela bursa - pastoris</i>)</p> 	Стрък	Повсеместно в землищата на населените места на територията на общината	Край пътища	3 000	2 700	Не е необходим
<p>Червен божур (<i>Raeonia peregrina</i>)</p> 	Използват се семената, венчелистчета и корените (грудки)	Повсеместно в землищата на населените места на територията на общината	Храсталаци, сухи и каменисти места	Допустими те за събиране количества се определят годишно		2 години грудки - корен

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА
ЦЕНОВО ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.
Приложение №2. Раздел „Лечебни растения“**

<p>Лазаркиня (<i>Galium odoratum</i>)</p> 	Използва се надземната част на растението	Повсеместно в землищата на населените места на територията на общината	Среща се в сенчести гори в предпланински райони	Допустимите за събиране количества се определят годишно		Не е необходим
<p>Лудо биле (<i>Atropa bella donna</i>)</p> 	Използват се листата и корените по време на цъфтеж	Повсеместно в землищата на населените места на територията на общината	Сенчести места, гори	Допустимите за събиране количества се определят годишно		1 година лист 3 години корен
<p>Глухарче (<i>Taraxacum officinale</i>)</p> 	Използва се надземната част, коренището и цветните кошнички	Повсеместно в землищата на населените места на територията на общината	Повсеместно разпространено	3 000	70 % корен, коренище 2 100 кг	Не е необходим

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА
ЦЕНОВО ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.
Приложение №2. Раздел „Лечебни растения“**

Червен глог (обикновен) <i>(Crataegus monogina)</i> 	В лечебната практика се използват цветовете, листата и плодовете	Повсеместно в землищата на населените места на територията на общината	Храсталаци и гори край полски пътеки	10 000 плод 10 000 цвят	80% плод 8000 кг 80% цвят 8000 кг	Не е необходим Не е необходим
Смрадлика <i>(Cotinus coggygia)</i> 	За лечебни цели се използват листата	Повсеместно в землищата на населените места на територията на общината	Сухи и каменливи почви, из храсталаци	10 000	70% лист 7 000 кг	1 година
Тревист бяз <i>(Sambucus ebulus)</i> 	Цвят и плод	Повсеместно в землищата на населените места на територията на общината	На петна край пътища и населени места	3 000 цвят 6 000 плод	80% цвят 2 400 кг 80% плод 4 200 кг	Не е необходим Не е необходим

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА
ЦЕНОВО ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.
Приложение №2. Раздел „Лечебни растения“**

<p>Обикновен сладник (<i>Glycyrrhiza glabra</i>)</p> 	Корен	Местността „Вехто село“ имот с № 000009 в землище на с. Белцов с ЕКАТТЕ 03745, площ на имота 2,865 дка.	Защитена местност „Находище на обикновен сладник“, единично петно			Защитен вид, с ограничено ползване
---	-------	---	---	--	--	--

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ЦЕНОВО ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.

Приложение №2. Раздел „Лечебни растения“

III. Анализ на дейностите за опазване на екосистемите и ресурсите от лечебни растения, за осигуряване на устойчивото им ползване

Ползването на лечебните растения и техните ресурси включва:

1. събирането на билки от диворастващи и култивирани лечебни растения;
2. придобиването на билки за първична обработка или преработка;
3. събирането на генетичен материал от диворастващи лечебни растения за култивиране, за опазване при условия, извън естествената среда на лечебните растения или за възстановяване на други места в природата.

Събирането на билки от естествените находища на лечебни растения се извършва съобразно изискванията на Закона за лечебните растения и настоящата програма.

Ползването на лечебните растения, представляващо стопанска дейност, се извършва въз основа на разрешително за ползване, издадено по реда на Закона за лечебните растения. Разрешително не се изисква при събиране на билки за лични нужди от земи, гори и водни обекти – общинска собственост. Разрешително не се изисква и когато лечебните растения са култивирани от собственици или ползватели на земи, гори или водни обекти, освен когато са култивирани от общината. Разрешителното задължително придружава събраните билки до и в билкозаготвителния пункт и складовете към него.

Съгласно чл. 22 от Закона за лечебните растения, разрешително за ползване на лечебните растения се издава от:

1. директора на държавното горско стопанство или на държавното ловно стопанство в определения им териториален обхват - когато ползването е от горски територии - държавна собственост, както и за такива, предоставени им за управление въз основа на договор - след заплащане на такса в държавното горско стопанство или в държавното ловно стопанство;

2. кмета на общината, когато ползването е от:

- а) земеделски земи от поземления фонд и такива, включени в строителните граници на населените места - общинска собственост, след заплащане на такса в общината;
- б) територии в строителните граници на населените места - общинска собственост, независимо от предназначението им, след заплащане на такса в общината;
- в) земеделски земи от поземления фонд - частна собственост; разрешително се издава на собственика/арендатора или упълномощено от него лице, без заплащане на такса с възможност за преотстъпването му на трети лица - възмездно или безвъзмездно, при свободно договаряне;

3. областния управител, когато ползването е от земеделски земи - държавна собственост, в границите на населените места и в поземления фонд, след заплащане на такса в областната администрация;

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА
ЦЕНОВО ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.
Приложение №2. Раздел „Лечебни растения“**

4. директора на дирекцията на националния парк, когато ползването е от териториите и акваториите на националните паркове, след заплащане на такса в съответната дирекция;

5. лице с висше лесовъдско образование, оправомощено от кмета на съответната община и регистрирано в публичния регистър за упражняване на лесовъдска практика - за горските територии - общинска собственост, след заплащане на такса в общината, както и за такива, предоставени на общината за управление въз основа на договор;

6. лице с висше лесовъдско образование, регистрирано в публичния регистър за упражняване на лесовъдска практика - за горски територии, за което горско сдружение е сключило договор;

7. лице с висше лесовъдско образование, регистрирано в публичния регистър за упражняване на лесовъдска практика - за горските територии извън посочените в т. 1 и 5, за които собственикът има сключен договор за конкретния имот.

Съгласно чл. 24, ал. 1 от Закона за лечебните растения, таксите за ползване на лечебни растения от земи, гори, води и водни обекти - държавна собственост, се определят с тарифа, одобрена от Министерския съвет. Таксите за ползване на лечебни растения от земи, гори, води и водни обекти - общинска собственост, се определят от съответните общински съвети в размер не по-голям от размера на таксите по ал. 1.

Таксите постъпват в бюджета на общината и се изразходват за: плановите документи; дейности по поддържането и възстановяването на лечебни растения и техните находища; научни изследвания и наблюдение на лечебните растения; изграждане и поддържане на специализираните карта, регистър и информационна система за лечебните растения; култивиране и преработка на лечебните растения; обучение, издаване на образователни материали, провеждане на конференции по лечебни растения; други дейности, свързани с управлението и контрола по Закона за лечебните растения.

Позволително за ползване на лечебни растения се издава от кмета на общината, когато ползването е от земеделски земи от поземления фонд и такива, включени в строителните граници на населените места – общинска собственост, както и от териториите в строителните граници на населените места, независимо от предназначението им, след заплащане на таксата.

Позволителното за ползване се издава на билкозаготвител - юридическо лице, или на физическо лице, което събира билки за продажба или генетичен материал от лечебни растения, и определя: вида на ползването; разрешеното количество билки или генетичен материал по видове морфологични части; района или конкретното находище; начина на ползване; срока на ползване; други условия, свързани с опазване на находището; лицата, извършващи ползването, ако те са различни от титуляря на позволителното.

Позволителното се издава преди осъществяване на ползването.

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ЦЕНОВО ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.

Приложение №2. Раздел „Лечебни растения“

При издаването на разрешителни на територията на Община Ценово се осъществява контрол по отношение на:

- Уведомяване на РИОСВ - Русе за организираните билкозаготвителни пунктове и складове за билки до започване на дейността в тях от съответния билкозаготвител;
- Водене на книга за изкупените, реализираните и наличните количества билки, регистрирана в РИОСВ - Русе;
- Периодични проверки на наличните или намиращите се в процес на първична обработка билки и на необходимата документация;
- Спазване на законоустановения срок - до 20 януари, за представяне в РИОСВ - Русе на обобщена информация за изкупените, обработените и реализираните през предходната година билки, както и за складовите наличности;
- Водене на регистър на издадените разрешителни за ползване на лечебни растения на територията на община Ценово;
- Изпълнение задълженията на всеки ползвател на лечебни растения след приключване и по време на ползването им;
- Отнемане на разрешителното за ползване със заповед на кмета на общината, при настъпило увреждане или унищожаване на находищата на лечебни растения в резултат от дейността на титуляря на разрешителното за ползване.

Ползвателят на разрешителното за ползване на лечебни растения е длъжен да:

- Да не се допуска ползване на лечебните растения по начини и със средства, водещи до увреждане или унищожаване на находищата;
- Да не допуска ползване на защитени от закона лечебни растения;
- Да почиства прилежащите територии след приключване на ползването;
- След изтичането на посочените в разрешителното срокове да не се разпорежда с останалите недобити лечебни растения, които заедно със заплатените такси остават за общината;
- При извършване на ползването да носи винаги в себе си разрешителното.

На територията на цялата страна е забранено събирането на билки от следните видове лечебни растения от естествените им находища: Бенедиктински трън, пресечка (*Chicus benedictus L.*), Волски език (*Phyllitis scolopendrium (L.) Newm.*), Горичцвет пролетен (*Adonis vernalis L.*), Дилянка лечебна, валериана (*Valeriana officinalis L.*), Залист бодлив (*Ruscus aculeatus L.*), Изтравниче, страшниче (*Asplenium trichomanes L.*), Исландски лишей (*Cetraria islandica (L.) Ach.*), Исоп лечебен (*Hyssopus officinalis L. ssp. aristatus*), Какула едрочветна (*Salvia tomentosa Mill.*), Копитник (*Asarum europaeum L.*), Мечо грозде (*Arctostaphylos uva-ursi (L.) Spreng*), Момина сълза (*Convallaria majalis L.*), Оман бял (*Inula helenium L.*), Папаронка жълта, жълт мак (*Glaucinum Flavum Crantz*), Пелин сантонитов (*Artemisia santonicum L.*), Пирински/Мурсалски/Алиботушки чай (*Sideritis scaedica Grisb.*), Пищялка панчичева (*Angelica pancici Vand*), Плаун бухалковиден (*Lycopodium clavatum L.*), Риган бял (*Origanum vulgare L. Ssp. Hirtum (Link) letswaart*), Ружа лечебна (*Althaea officinalis L.*), Салеп (*Orchis sp. diversa*), Смил жълт

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ЦЕНОВО ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.

Приложение №2. Раздел „Лечебни растения“

(*Helichrysum arenarium* (L.) Moech.), Хуперция иглолистна, плаун обикновен (*Huperzia inundata* (L.) Bernh = *L. selago*), Цистозира (*Cystoseira barbata* (Good et Vood) Ag.).

Под специален режим на опазване и ползване се поставят отделни диворастващи лечебни растения, чиито ресурси проявяват трайна тенденция за намаляване и съществува заплаха за естественото им разпространение в природата. Със Заповед № РД-135 от 04.02.2022 г. на министъра на околната среда и водите са определени допустимите за събиране количества билки от 11 вида лечебни растения от естествени находища извън територията на националните паркове – лечебна иглика, червен божур, лазаркиня, лудо биле, лютивя тлъстига, кисел трън, лечебен ранилист, шапиче, решетка безстъблена, бял пелин (катраника) и зърнастец елшовиден.

Посочените в заповедта на Министъра на околната среда и водите ограничения и забрани не се отнасят за количествата билки, събирани за лични нужди.¹ Изключенията не се прилагат за пирински (мурсалски, алиботушки) чай (*Sideritis scardica* Griseb.).

Ежегодно за съответната календарна година, министърът на околната среда и водите издава Заповед за специалния режим на опазване и ползване на лечебните растения. Режимът на опазване и ползване се прилага за видове, чиито ресурси проявяват трайна тенденция за намаляване и съществуваща заплаха за естественото им разпространение в природата. С тази заповед се определят допустимите за събиране количества от 11 билки (кг сухо тегло) от естествени находища, извън територията на трите Национални парка. Към тях спадат лечебна иглика, червен божур, бял пелин, лазаркиня, лудо биле и други.

Лечебните растения в естествените им находища, се опазват от увреждане или унищожаване, с цел осигуряване на устойчивото им ползване, като част от естествения растителен генетичен фонд със сегашна или бъдеща ценност. Опазването включва поддържане и съхраняване на екосистемите, съдържащи лечебни растения, на естествените им местообитания и на популациите от видове лечебни растения, както и контрол по отношение устойчивото им ползване и оценка състоянието на естествените им находища.

За устойчивото управление на лечебните растения на територията на общината е необходимо да бъдат проведени теренни проучвания, чрез които ще се набави необходимата информация относно местоположението на естествените находища на лечебните растения, количеството и състоянието на ресурсите и ще се създадат условия за създаването на регистър и регистрационни карти, за изготвяне на планове за дългосрочното им ползване и управление и ще се подобри възможността за генериране

¹ Съгласно Закона за лечебните растения **билки за лични нужди** са количества билки в свежо състояние, събрани от едно лице в рамките на един ден, както следва: корени, коренища, луковичи или грудки - до 1 кг; стръкове - до 2 кг; листа - до 1 кг; кори - до 0,5 кг; цветове - до 0,5 кг; семена - до 0,1 кг; плодове - до 10 кг; пъпки - до 0,5 кг; талус - до 1 кг.

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА
ЦЕНОВО ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.
Приложение №2. Раздел „Лечебни растения“**

на доходи от управлението на тези ресурси. До момента е известно само видовото разнообразие от лечебни растения.

По данни на РИОСВ – Русе на територията на община Ценово има 1 бр. регистриран билкозаготвителен пункт, който се намира в с. Ценово, стопанисван от ЕТ „Йорданка Кулева-Синчец-Валери Петров“.

За периода 2014-2020 г. няма издадени разрешителни за събиране на лечебни растения на територията на община Ценово.

***IV. Приоритетни мерки за опазване на ресурсите и разнообразието на
лечебните растения, включително на редки или застрашени от изчезване видове***

Лечебните растения в естествените им находища се опазват от увреждане и унищожаване с цел осигуряване на устойчивото им ползване.

Опазването на лечебните растения е система от мерки и дейности, целящи запазването на биологичното разнообразие на лечебните растения и на техните ресурси. То включва поддържането и съхраняването на екосистемите, съдържащи лечебни растения, на естествените им местообитания, както и поддържането и възстановяването на жизнеспособни популации на видовете. Опазването на лечебните растения е насочено към биологичните им ресурси в естествената им среда, включително към генетичните ресурси, отделните екземпляри растения, популациите на видовете и екосистемите, включващи популацията.

За изпълнение целите на ПООС 2021-2028 г. ще бъдат предприети следните мерки:

- Осъществяване на контрол за недопускане на ползване на лечебни растения по начини и със средства, водещи до увреждане или унищожаване на находищата;
- Запознаване на жителите на общината чрез кметовете на кметства със заповедите на Министъра на околната среда и водите, относно специалния режим на опазване и ползване на лечебните растения през съответната година и осъществяване на контрол по нейното изпълнение;
- Запознаване на ползвателите на лечебни растения с техните задължения и отговорности;
- Предоставяне на собствениците и ползвателите на земеделски земи на наличната информация за лечебните растения на територията на общината, за пригодността на земята за отглеждането им, както и информация за задълженията и препоръките относно земеползването, включително използване на екологосъобразни технологии за отглеждане, свързани с лечебните растения в общината;
- Даване на указания, относно начина на ползване на лечебните растения на територията на община Ценово, както и правилата и изискванията за събиране на

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА
ЦЕНОВО ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.
Приложение №2. Раздел „Лечебни растения“**

билки или генетичен материал от лечебни растения, регламентирани с наредбата по чл. 27 от Закона за лечебните растения;

- Определяне на режим за ползване на находищата при наличие на увреждане на същите;
- Предписания към собствениците на земи, гори, води или водни обекти, около които има находища на лечебни растения, недопускане увреждането на естествените находища при използването на пестициди и минерални торове;
- Забраняване ползването на лечебните растения по начини и със средства, които водят до увреждане на находищата им, намаляване на техните ресурси, затруднено възстановяване на популациите им или намаляване на тяхното биологично разнообразие, както и в нарушение на наредбата по чл. 27 от Закона за лечебните растения;
- Участие на обществеността по вземане на решения, във връзка с опазване на лечебните растения на територията на общината;
- Недопускане на палене на стърнища и предотвратяване на горски пожари.

V. Избор и регламент на територии, които не са защитени, но изискват подходящо управление с цел устойчиво ползване на лечебните растения в тях

На територията на община Ценово със Заповед за обявяване № 1635 от 27.05.1976 г. на министъра на горите и горската промишленост, прекатегоризирана със Заповед № 1198/24.09.2003 г. на министъра на околната среда и водите; актуализирана площ със Заповед № РД-540/ 12.07.2007 г. от 2,000 дка на 2,865 дка., с Държавен регистрационен номер: ЗМ № 404, като защитена територия под режима и смисъла на Закона за защитените територии е обявена защитена местност **„Находище на обикновен сладник“** (*Glycyrrhiza glabra*), с местоположение с. Белцов. Площта на находището е 2,865 дка, поземлен фонд и се стопанисва от кметство с. Белцов.

Режими: Забранява се сечене, кастрене и повреждане на дървета; изкореняване на растения; паша на добитък; преследване на диви животни, птици и техните малки и развалянето на гнездата и леговищата им; разкриване на кариери; строителство.

На територията на общината се намира и ЗМ **„Находище на българска гърлица-село Караманово“** (*Limonium bulgaricum* Ancev), обявена със Заповед № РД-300/29.03.2013 г. на Министъра на околната среда и водите с цел опазване на българския ендемит.

Режими: Забранява се промяната на предназначението и начина на трайно ползване на земята; забранява се търсене, проучване и добив на подземни богатства; забранява се строителство, с изключение на дейности, свързани с ремонт и реконструкция на съществуващи съоръжения; забранява се внасяне на неместни видове; забранява се извършването на мелиоративни дейности, водещи до нарушаване на естествения характер на местообитанието; забранява се употребата на пестициди и изкуствени торове.

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ЦЕНОВО ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.

Приложение №2. Раздел „Лечебни растения“

Находището се разпростира върху естествени ливади - частна собственост. Характерно за терена е наличието на почви с висока засоленост, което ги прави неподходящи за земеделски нужди. Ливадите могат да бъдат използвани за сенокос, извън периода на цъфтеж и семеобразуване. Българската гърлица (*Limonium bulgaricum* Ancev) е многогодишно тревисто растение, критично застрашен български ендемит, защитен съгласно Закона за биологичното разнообразие. Среща се в Дунавската равнина, по долината на р. Студена в района между градовете Свищов, Павликени и Бяла.

На територията на Община Ценово, съгласно списъка на защитените зони за опазване на природните местообитания и на дивата флора и фауна (Директива 92/43/ЕЕС) попадат следните зони от Натура 2000:

- **BG 0000233 „Студена река“** (попада на територията на Община Ценово (Караманово и Новград) и Област Велико Търново). Общата площ на защитената територия е 13 900 ха. Предмет и цели на опазване:

- Запазване на площта на природните местообитания и местообитанията на видове и техните популации, предмет на опазване в рамките на защитената зона;

- Запазване на естественото състояние на природните местообитания и местообитанията на видове, предмет на опазване в рамките на защитената зона, включително и на естествения за тези местообитания видов състав, характерни видове и условия на средата;

- Възстановяване при необходимост на площта и естественото състояние на приоритетни природни местообитания и местообитания на видове, както и на популации на видовете, предмет на опазване в рамките на защитената зона.

- **BG 0000610 „Река Янтра“** (попада на територията на общините Борово, Бяла и Ценово от Област Русе, както и през общини от областите Велико Търново и Габрово. Общата площ на защитената територия „Река Янтра“ е 5 301 ха. Предмет на опазване са:

- Запазване на площта на природните местообитания и местообитанията на видове и техните популации, предмет на опазване в рамките на защитената зона;

- Запазване на естественото състояние на природните местообитания и местообитанията на видове, предмет на опазване в рамките на защитената зона, включително и на естествения за тези местообитания видов състав, характерни видове и условия на средата;

- Възстановяване при необходимост на площта и естественото състояние на приоритетни природни местообитания и местообитания на видове, както и на популации на видовете, предмет на опазване в рамките на защитената зона.

VI. Предложения за разработване на местни нормативни актове за начините на земеползване съобразно изискванията на нормативните актове и плановите документи от по-висока степен

В Наредба № 3 за местните данъци, такси и цените на услуги извършвани от общинската администрация в община Ценово (приета с Решение № 30 по Протокол № 7/31.01.2008 г. с изм., Решение № 273 по Протокол № 40/22.12.2017 г.),

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА
ЦЕНОВО ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.**

Приложение №2. Раздел „Лечебни растения“

както и приложенията към нея, са определени начините за земеползване и издаване на позволително за ползване на лечебни растения, лицата, на които се издават, както и таксите, които се заплащат за ползване на лечебни растения от земи, гори, води и водни обекти – общинска собственост.

Чл. 105а За издаване на позволително за ползване на лечебни растения от земи, гори, води и водни обекти – общинска собственост – се събират такси, съгласно тарифа, одобрена с Решение № 153/27.07.2001 г. на Общински съвет.

Чл. 105б За издаване на удостоверение за билки, събрани от култивирани лечебни растения, се събира такса за всяка билка поотделно:

- 1) За оригинал и едно копие:
 - 1.1. Обикновена поръчка – срок за изпълнение – 2 дни – 5,00 лв.;
 - 1.2. Бърза поръчка – срок за изпълнение – 4 часа – 10,00 лв.
- 2) За дубликат:
 - 2.1. обикновена поръчка – срок за изпълнение – 2 дни – 3,50 лв.;
 - 2.2. бърза поръчка – срок за изпълнение – 4 часа – 7,00 лв.

В следващата таблица са описани таксите, които се заплащат за ползване на лечебни растения от земи, гори, води, и водни обекти – общинска собственост.

Таблица 2. Такси за ползване на лечебни растения

Наименование	Мярка	Такса лв.
I. Билки в сурово състояние		
Грудки, корени и коренища		
божур, лудо биле, горска ягода	кг	0,09
кукуряк, папрат мъжка, папрат сладка, чемерика	кг	0,07
бъзак, гръмотрън, синя жлъчка, троскот	кг	0,02
глухарче, девесил, пищялка, чобанка	кг	0,01
други	кг	0,03
Листа		
мечо грозде	кг	0,08
боровинка червена и черна, лудо биле	кг	0,04
бръшлян, чобанка	кг	0,03
глог, живовлек, леска, дрян, липа, люляк, ягода горска	кг	0,02
бреза, върба, къпина, лопен, малина, подбел	кг	0,01
други, салвия, мента, невен, слез, смрадлика	кг	0,03
Стръкове		
блатно кокиче	кг	0,10
горицвет, лазаркиня	кг	0,08
гълъбови очички, зайча сянка, залист бодлив, лечебен исоп, прозориче жълто, шапиче, ветрогон	кг	0,05
зимзелен, лудо, биле, ранилист, теменуга миризлива, чубрица планинска, котешка стъпка	кг	0,04
дяволска уста, кантарион жълт, кантарион червен, мащерка, очанка, риган обикновен	кг	0,03
великденче, върбинка, жаблек, златна пръчица, изсипливче, камшик, лепка, медуница, пача трева, пелин обикновен,	кг	0,03

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА
ЦЕНОВО ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.
Приложение №2. Раздел „Лечебни растения“**

подъбиче бяло, пчелник, равнец бял, босилек, водно пипериче		
врабчови чревца, вратига, глухарче, ендовче, змийско мляко, имел бял, комунига жълта, мокреш, росопас, теменуга трицветна, хвош	кг	0,01
други, луличка, овчарска торбичка	кг	0,03
Цветове		
липа, лайка	кг	0,05
божур, иглика	кг	0,05
метличина, подбел, ралица, слез, тъжник блатен	кг	0,03
акация бяла, бъз	кг	0,01
вратига, глог, равнец бял	кг	0,01
други	кг	0,03
Плодове		
боровинка, червена и черна	кг	0,15
къпина, малина, шипка	кг	0,04
бъз, глог, конски кестен, киселица	кг	0,02
бъзак, трънка	кг	0,01
други, ким, копър, кориандър	кг	0,03
Семена		
есенен минзухар	кг	0,15
други	кг	0,08
Пъпки		
странични борови връхчета	кг	0,15
бяла бреза, черна топола	кг	0,10
други	кг	0,08
Кори		
мъждрян, ясен	кг	0,20
зърнастец, кисел трън, леска	кг	0,10
върба	кг	0,05
дъб	кг	0,03
бреза	кг	0,02
други	кг	0,03
Лишен		
исландски	кг	0,10
водорасли	кг	0,30
II. Генетичен материал за култивирано отглеждане, включително при лабораторни условия, за създаване на колекции или възстановяване на други места в природата		
1. От защитени лечебни растения		
луковици, грудки и коренища	100 гр.	20,00
семена	100 гр.	50,00
резници	бр.	2,00
2. От други лечебни растения		
луковици, грудки, коренища от всички видове, с изключение на описаните	бр.	0,10
лук (всички видове), перуника (всички видове)	бр.	0,20
ботурче есенно (есенна циклама)	бр.	1,00
плодове	100 гр.	2,00
семена	100 гр.	5,00
резници	бр.	0,10